

Łukasz Burkiewicz<http://orcid.org/0000-0001-9115-0837>

Uniwersytet Ignatianum w Krakowie

lukasz.burkiewicz@ignatianum.edu.pl**Paweł F. Nowakowski**<http://orcid.org/0000-0002-7230-9061>

Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Pawel.nowakowski@uken.krakow.pl

DOI: 10.35765/pk.2025.5104.31

Wykorzystanie ministerialnych programów finansowania nauki na rzecz popularyzacji badań historycznych i politologicznych – na styku mediów i działalności naukowej. Przykład „Historia dzieje się!”¹

STRESZCZENIE

Artykuł przedstawia założenia, realizację oraz rezultaty projektu „Historia dzieje się!”, finansowanego ze środków programu „Nauka dla Społeczeństwa” Ministerstwa Edukacji i Nauki. Celem projektu było wykorzystanie nowoczesnych formatów medialnych do popularyzacji badań historycznych i politologicznych oraz włączenie ich w praktykę dydaktyczną na poziomie szkół średnich i uczelni wyższych. W artykule zastosowano metodologię charakterystyczną dla dyscypliny nauki o komunikacji i mediach, opartą na analizie treści, odbioru oraz funkcjonowania przekazów cyfrowych. Omówiono kontekst współczesnych form popularyzacji historii w polskiej przestrzeni internetowej, założenia i motywacje powstania projektu, przyjętą formułę programu publicystycznego oraz jego komponent dydaktyczny, obejmujący materiały edukacyjne przygotowywane do każdego odcinka. Przeanalizowano również dane dotyczące oglądalności, odbioru społecznego i problemów związanych z promocją treści w mediach społecznościowych. Wskazano na wpływ medialny cyklu, w tym przypadki wykorzystania treści programu w dalszych inicjatywach naukowych i popularyzatorskich, oraz podkreślono znaczenie finansowania ministerialnego w umożliwieniu realizacji projektu o szerokim zasięgu i trwałym wpływie na odbiorców.

SŁOWA KLUCZE: publicystyka historyczna, popularyzacja nauki, Nauka dla Społeczeństwa, YouTube, videocasting, Fundacja Ignatianum

- 1 Artykuł powstał w ramach realizacji projektu „Nauka dla Społeczeństwa” finansowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, numer projektu NdS/537149/2021/2022, pt. „Historia dzieje się!” (wartość: 873 080 PLN), początek projektu: 06.05.2022, koniec projektu: 05.05.2024. Podmiot realizujący: Fundacja Ignatianum.

Sugerowane cytowanie: Burkiewicz, Ł. i Nowakowski, P.F. (2025). Wykorzystanie ministerialnych programów finansowania nauki na rzecz popularyzacji badań historycznych i politologicznych – na styku mediów i działalności naukowej. Przykład „Historia dzieje się!”. © ⓘ *Perspektywy Kultury*, 4(51), ss. 493–512. DOI: 10.35765/pk.2025.5104.31

Nadesłano: 07.11.2025

Zaakceptowano: 29.11.2025

ABSTRACT

Using Ministry-Funded Research Programs to Promote Historical and Political Science Studies: At the Intersection of Media and Academic Activity. The Case of “*Historia dzieje się!*”²

Using Ministerial Science-Funding Programs to Promote Historical and Political Science Research – At the Intersection of Media and Academic Activity. The Case of *Historia dzieje się!* The article presents the assumptions, implementation, and results of the project *Historia dzieje się!* funded by the Ministry of Education and Science under the “Science for Society” program. The aim of the project was to use modern media formats to popularize historical and political science research and to integrate such content into teaching practice at both secondary and higher education levels. The article applies a methodology characteristic of communication and media studies, based on the analysis of content, audience reception, and the functioning of digital communication. It discusses the context of contemporary forms of historical popularization in the Polish online space, the assumptions and motivations behind the project, the adopted formula of the public affairs program, and its didactic component, which included educational materials prepared for each episode. The article also analyses data on viewership, public reception, and the challenges related to promoting content on social media platforms. It highlights the media impact of the series, including cases where program content was used in further academic and popularization initiatives, and emphasizes the importance of ministerial funding in enabling the realization of a project with broad reach and lasting influence on its audience.

KEYWORDS: historical public journalism, science popularization, Science for Society, YouTube, videocasting, Ignatianum Foundation

Niespotykana wcześniej dostępność materiałów dokumentowych i audiowizualnych dotyczących niemal każdego tematu powoduje, że zaciera się różnica między poziomem odbiorcy w szkole średniej i na studiach. To, co było dawniej dostępne lub poznawalne dla osób, które rozpoczęły naukę na poziomie akademickim, obecnie jest w zasięgu ręki także licealiści. W efekcie dydaktyk z odpowiednim wycuciem w przypadku tematów szczegółowych może sięgać do tych samych materiałów na różnych poziomach nauczania, dostosowując je pod kątem wykorzystania.

2 This article was written as part of the “Science for Society” project financed by the Ministry of Education and Science, project number NdS/537149/2021/2022, entitled “History is happening!” (value: PLN 873,080), project start date: May 6, 2022, project end date: May 5, 2024. Implementing entity: Ignatianum Foundation.

Te refleksje złożyły się na pomysł zrealizowania projektu, który obejmowałby realizację videocastów do publikacji w Internecie na platformie YouTube. Wybrano formę właściwą publicystyce historycznej, obecnej także w tradycyjnej telewizji, z wykorzystaniem gości w roli ekspertów, w tym przypadku naukowców. Od wielu innych cykli wykorzystujących podobny pomysł różnił się on jednak głęboko zakorzenionym założeniem przeznaczenia dydaktycznego z odpowiednio w tym celu przygotowanym komponentem.

Rolę videocastów dostrzegano we wspomaganiu dydaktyki już u progu okresu pandemicznego, a także przed nim – bardzo często w związku z nauczaniem na odległość (Wentzel i De Hart, 2020). Ponadto w dydaktyce historii zauważono znaczenie podcastów (głównie źródłowych, ale nie wyłącznie) jako środka rekapitulacji pierwotnej (Janicki, 2024, s. 58). Już przed dekadą, a więc w chwili, gdy videocasting rozwijał się, lecz nie był jeszcze objęty boomem popularności, zwracano uwagę na konieczność uzyskania równowagi między wizualnym i narracyjnym typem przekazu (Kucharska, 2015, s. 148). Prowadzone już na tamtym etapie badania dotyczące treści audio pokazywały intensywne wykorzystywanie takich materiałów w procesie edukacyjnym przez samych studentów (Lee i Chan, 2007).

Polskie formaty popularyzacji historii – zarys

Prezentowanie treści historycznych i popularyzacja badań w tym zakresie są obecne w Internecie w bardzo różnych formach. Próby systematyzacji treści skłaniają do przekonania, że ich kategoryzacji można dokonywać, przyjmując wiele kryteriów – od chronologicznych przez formę przekazu, długość, grupę docelową, kwalifikacje nadawcy. W powszechnym odbiorze pewne formy wyróżniają się bardziej od innych i stanowią o rozpoznawalności danego kanału.

Do najbardziej wyróżniających się w polskiej przestrzeni medialnej należy „Historia bez cenzury” Wojciecha Drewniaka i zespołu. Charakteryzuje się krótkimi wykładami wygłaszanymi przez prowadzącego językiem potocznym, nasyconym kolokwializmami, często dosadnym i okraszonym wulgaryzmami. Drewniak bazuje na czytelnych dla odbiorców skojarzeniach wykorzystujących kontrast anachronizmów, zestawiając wydarzenia historyczne ze współczesnymi, nieraz związanymi z polityką. „Historia bez cenzury” była na gruncie polskim kanałem pionierskim w takim sposobie prezentacji treści historycznych. Sam autor przekonywał, że pomysł na program – z jakim wyszedł jego producent Tomasz Okoń – zrodził się z obserwacji zderzenia dwóch narracji tej samej osoby, czyli klasycznego wykładu historyka i sposobu, w jaki przedstawiał on zagadnienie w sytuacji nieformalnej, podczas spotkania biesiadnego (Marszałec, 2015). Przekonanie, że ten drugi styl, znacznie barwniejszy, może nieść także merytoryczną treść, doprowadziło autorów do stworzenia kanału.

Drewniak rozwinął późniejszą działalność także w formę współpracy z Ministerstwem Edukacji, polegającej na serii spotkań w szkołach, a także z wydawnictwem „Znak Horyzont”, gdzie opublikował książkę pod takim samym tytułem jak program. Jej powodzenie zaowocowało serią, na ten moment liczącą 7 tomów (Drewniak, 2020–2023).

„Historia bez cenzury” znalazła naśladowców. Niektórzy próbowali powtórzyć sukces Drewniaka w tej samej formule, inni poszli tropem dostrzeżonym przez Tomasza Okonia, wykorzystując inne formy niż ta właściwa HbC. Do tych ostatnich można zaliczyć instagramowy profil „Szalony historyk” (<https://www.instagram.com/szalony.historyk/>). Do HbC zbliża go narracja wykorzystująca język potoczny, z elementami młodzieżowego slangu, okraszona wulgaryzmami. Zamyśl oparty jednak jest nie na wykładach, a na rolkach instagramowych. Tam, gdzie HbC opierało się na kolażu, pomysłowych zestawieniach graficznych w formach włączanych do programu memów, „Szalony historyk” bazuje nieraz na nowych formach – graficznych i wideo z wykorzystaniem AI, osiągając podobny efekt, ale nie powielając pomysłów Drewniaka i Zespołu. W stosunku do HbC widać jednak zdecydowanie mniejszą dbałość o szczegóły, autorowi zdarzają się nawet niezamierzone błędy ortograficzne, całość tchnie świeżością, ale i niedostatkami warsztatowymi. Głębsza analiza pozwala dostrzec także zacięcie polityczne autora profilu „Szalony historyk”, od czego oparty na swobodnym przekazie pomysł Drewniaka jest wolny.

Zdecydowanie łagodniejszą formę przybrał Radek Kotarski publikujący cykl „Polimaty” (<https://www.youtube.com/@Polimaty>). Przykład Kotarskiego to udane połączenie formatów – twórca równie dobrze odnajdował się w wiodących kanałach telewizji publicznej, jak i w przestrzeni internetowej. Jego praca także zaowocowała publikacjami, z tą różnicą, że książki Kotarskiego obejmują inne dziedziny niż historia, a tematy historyczne są zaledwie częścią jego bogatej aktywności medialnej.

Wśród publikujących materiały w sieci zdarzają się profesjonalni historycy, których wykształcenie poszło w parze z doświadczeniem w mediach głównego nurtu. Do takich należy Piotr Zychowicz, uczeń nieżyjącego prof. Pawła Wieczorkiewicza, który zasłynął rozwinięciem też swojego mistrza w książce *Pakt Ribbentrop – Beck* (Zychowicz, 2012). Zychowicz pisał artykuły historyczne, a także pełnił funkcję zastępcy redaktora naczelnego „Uważam Rze Historia” (do 2012), a następnie przewodził redakcji miesięcznika „Historia Do Rzeczy”. Równoległe z pracą redakcyjną rozpoczął działalność w serwisie YouTube, zakładając w sierpniu 2020 r. kanał „Historia Realna” (<https://www.youtube.com/@HISTORIAREALNA>). Kanał szybko zaczął osiągać znaczące wyniki oglądalności, wahające się od kilkudziesięciu do kilkuset tysięcy wyświetleń. Wpłynął na ten wynik niewątpliwie dobór rozmówców – aktywnych już w sieci i znanych ze współczesnej tematyki geopolitycznej np. dr Jacek Bartosiak, dr Leszek Sykulski, czy uznanych, rozpoznawalnych historyków z dorobkiem

z zakresu tematów kontrowersyjnych, np. prof. Sławomir Cenckiewicz czy prof. Grzegorz Motyka.

To wydarzenie poprzedziło wydanie wspólnej książki Piotra Zychowicza i Jacka Bartosiaka *Nadchodzi III wojna światowa*, którą Zychowicz reklamował, w trailerze używając frazy „świat zmienia się na naszych oczach” (zob. YT <https://youtu.be/9Cr8DRcBR04> z 2.11.2021). Z czasem autor kanału zmodyfikował frazę, rozpoczynając swój program od słów „Historia realna, historia dzieje się na naszych oczach”, fraza ta zaczęła się też pojawiać w opisie filmów lub przypiętych kanałach (zob. np. rozmowa z Markiem Budziszem z 22.02.2022, <https://www.youtube.com/watch?v=qIAzSKv27EM>). Stała się również hasłem kanału od momentu wybuchu wojny pełnoskalowej na Ukrainie, co sam Zychowicz wyjaśnił w rozmowie z Jarosławem Wolskim z 25.02.2022 r. (zob. YT, <https://www.youtube.com/watch?v=EO3SnMqS4R8>). Stąd też przypadkowa zbieżność hasła z projektem „Historia dzieje się!”. W tym okresie pomysł na program „Historia dzieje się!” był już nie tylko sformułowany, ale szczegółowy projekt grantowy pod takim tytułem oczekiwał od ponad trzech miesięcy na ocenę zespołu Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Popularyzatorzy historii działający w Internecie, zwłaszcza na YouTube i w mediach społecznościowych, wchodzą czasami w konflikty, które stanowią połączenie różnic poglądów w sprawach merytorycznych z animozjami osobistymi. Tendencja ta, obecna przecież i w środowisku naukowym (przejawiająca się zwykle w recenzjach), przyczynia się czasem do zwiększenia oglądalności stron konfliktu, ułatwia regularne publikowanie (odpowiedzi na zaczepki oponenta) i wzmacnia emocje w odbiorcach, co skutkuje ich zaangażowaniem w ocenę i komentowanie materiału. Konflikty takie nie pozostają jednak bez wpływu na wizerunek toczących je stron i łatwo wymykają się spod kontroli. Do najbardziej znanych sporów tego typu można zaliczyć konflikt dra Piotra Napierały (autorski kanał YouTube) i Artura Wójcika (Sigillum Authenticum), na kilku frontach toczą się spory wokół poglądów i metody zastosowanej w pracy doktorskiej Jacka Bartosiaka.

Założenia projektu i wybór programu finansowania

Od chwili powstania pomysłu poszukiwano sposobu na realizację projektu, oparcia go na stabilnym źródle finansowania. Pierwsza prezentacja pomysłu przed Radą Rectorską Akademii Ignatianum w Krakowie nastąpiła w lutym 2021 r. Przedstawiono wówczas pomysł na program, jego nazwę „Historia dzieje się!”, propozycje dotyczące wyboru wykonawców oraz założenia finansowe. Przegląd istniejących możliwości skłonił autorów pomysłu do skierowania wniosku o sfinansowanie pomysłu w ramach programu „Nauka dla Społeczeństwa”. Przygotowany wniosek złożono za pośrednictwem Fundacji

Ignatianum funkcjonującej przy Uniwersytecie Ignatianum w Krakowie (wówczas Akademii Ignatianum w Krakowie) z poparciem jej prezesa Tomasza Konturka. Fundacja tym samym stała się wydawcą cyklu. Projekt zyskał wysokie oceny merytoryczne i po uzupełnieniu informacji dotyczących współpracowników zewnętrznych został skierowany do finansowania. Umowę podpisano 6 maja 2022 r. Kierownikiem projektu został dr Paweł F. Nowakowski, a ekspertami merytorycznymi dr Łukasz Burkiewicz i dr Konrad Oświecimski. Osobą odpowiedzialną za stronę administracyjną był Tomasz Konturek.

Program „Nauka dla Społeczeństwa” został wybrany po analizie wymagań i celów ministerialnych. Uznano, że formuła programu, która zakładała nie tylko popularyzację wiedzy historycznej, wdrożenie pomysłu medialnego do praktyki dydaktycznej na poziomie licealnym i akademickim, ale również korzystanie z dorobku instytucji naukowych i społecznych wraz z promocją ich działalności i dokonań, w najwyższym stopniu odpowiada właśnie temu programowi ministra.

Istotnym komponentem programu NdS była współpraca z podmiotami zewnętrznymi. W ramach „Historia dzieje się!” podjęto taką współpracę z instytucjami różnych obszarów, zakładając wykorzystanie w programie bazy eksperckiej, publikacji. Nie bez znaczenia w przypadku instytutów akademickich – Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Instytut Historii Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, Instytut Nauk o Polityce i Administracji Akademii Ignatianum w Krakowie (później Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie), Instytut Dziennikarstwa i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Pedagogicznego (później Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie) – było założenie zaangażowania studentów do obserwacji oraz zadań realizacyjnych części medialnej projektu. Zaplanowano obecność asystentów – studentów kierunków zawodowo (dziennikarstwo) lub merytorycznie (historia, politologia, etc.) związanych z przedmiotem realizacji projektu.

Realizacja i wyniki

Założenia projektowe zrealizowano w pełni. W ciągu trwania projektu, tj. od lipca 2022 do czerwca 2024 r. przygotowano, nagrano i wyemitowano 60 odcinków programu „Historia dzieje się!”.

Analiza danych z YouTube Studio wykazała, że w okresie realizacji projektu osiągnięto łącznie ponad 1 216 000 wyświetleń prezentowanych materiałów, z widownią sięgającą 29,5 tys. (w przypadku odc. 35) i na minimalnym poziomie 2,7 tys. w przypadku odc. 59. Średnia oglądalność oscylowała w okolicach 20 tys. (włączając materiały short towarzyszące odcinkowi). Łącznie obejrzano 47,3 tys. godzin materiałów, struktura wieku obejmowała w 46% osoby do 44 r.ż. W grupie studenckiej (18–24) było to 8,7% widzów, przy czym grupa ta

oglądała program w proporcjonalnie najdłuższym czasie, generując 22,8% obejrzanego godzinowo czasu materiałów z kanału. Ponad 67% obejrzanego godzinowo materiału obejmowało grupy wiekowe 18–44 lata.

Uzyskano 7,6 tys. subskrypcji kanału. Spośród miast 16% wyświetleń pochodziło z Warszawy, z Poznaniem i Wrocławiem na kolejnych miejscach, a Krakowem dopiero na pozycji czwartej. Ponieważ większość gości programu pochodzi i pracuje na południu Polski (głównie Kraków, także Katowice, Nowy Targ i in.), wynik ten należy uznać za upowszechnienie dokonań pracowników naukowych i badaczy niezależnych w innych regionach, głównie stołecznym. Za sukces realizacji założonego celu projektowego trzeba przyjąć, że w przypadku niekomercyjnych i niszowych tematów historycznych, jak 550. rocznica polskiego drukarstwa, czy powstanie krakowskie z 1846 r., osiągnięto wysoki wskaźnik powracających nowych widzów.

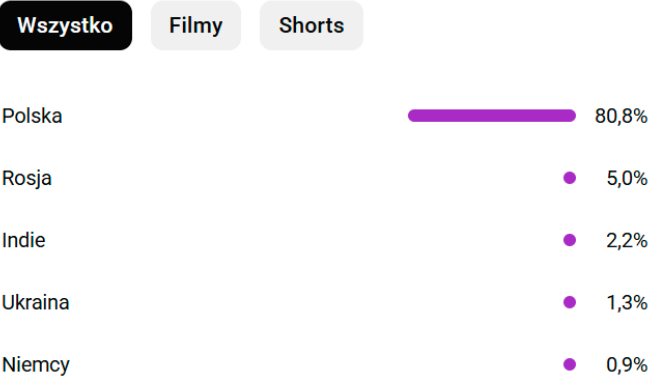
W okresie realizacji projektu zmieniał się dynamicznie sposób prezentacji treści w ramach mediów społecznościowych, w tym na YouTube. Przed realizującymi program stało więc zadanie pogodzenia założeń projektowych i ścisłych wytycznych umowy z dostosowaniem się do nowych trendów. W tym celu, w zakresie wykraczającym poza wskazanie we wniosku i umowie, przygotowano ponad 200 materiałów short opartych na zrealizowanych programach, które publikowano na YouTube, a także w rozproszonych mediach społecznościowych współpracowników i sympatyków programu. Materiały short służyły dodatkowej promocji i dystrybucji treści, przyczyniając się do zwiększenia zainteresowania publikowanymi materiałami. Shorty okazały się dużo bardziej angażujące odbiorców, skutkując komentarzami. Wynikało to jednak przynajmniej po części z treści prezentowanej w tej formie, czyli w wyrwanych z kontekstu fragmentach wypowiedzi ekspertów lub prowadzącego. Efekt marketingowy nie zawsze szedł w parze z oczekiwanym efektem merytorycznym.

Przy okazji analizy oglądalności zauważono istotny odsetek procentowych wyświetleń z Rosji (5%). Naturalnie zdecydowana większość wyświetleń, tj. ponad 80%, pochodziła z Polski, a program nie był przygotowywany w żadnej innej wersji językowej, nie dodawano do niego też osobnych napisów w językach obcych.

Ilustracja 1. Wyświetlenia w podziale na regiony. Wszystkie materiały.

Główne regiony

Wyświetlenia · 4 sie 2022–30 cze 2024

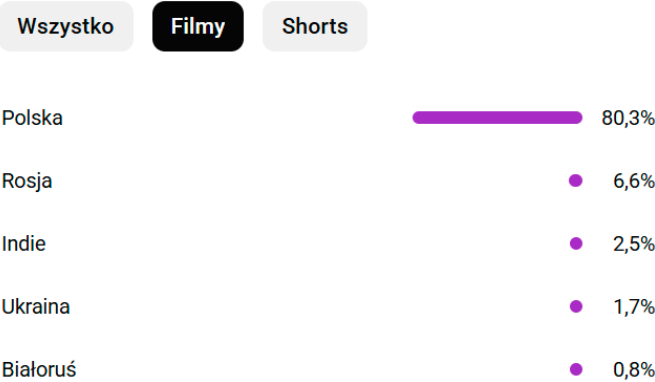
Źródło: YouTube Studio.

Zdecydowana większość wyświetleń z terenu Rosji obejmowała pełne odcinki, tu wartość wzrastała do 6,6%.

Ilustracja 2. Wyświetlenia w podziale na regiony. Filmy.

Główne regiony

Wyświetlenia · 4 sie 2022–30 cze 2024

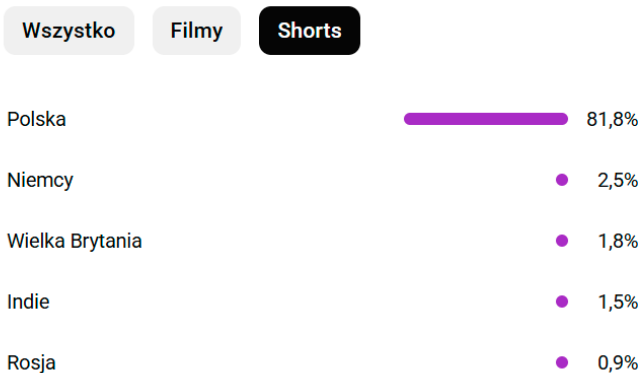
Źródło: YouTube Studio.

Natomiast zupełnie znikoma okazywała się przy materiałach typu short – 0,9%.

Ilustracja 3. Wyświetlenia w podziale na regiony. Shorty.

Główne regiony

Wyświetlenia · 4 sie 2022–30 cze 2024

Źródło: YouTube Studio.

Wyniki te skłaniają do wniosku, że materiał „Historia dzieje się!” był traktowany w tamtym regionie jako źródło analizy poglądów i znajomości spraw geopolitycznych polskiego środowiska naukowego. Taką wiedzę można było uzyskać, oglądając pełne odcinki, nieprzydatne w tym zakresie są shorty, stanowiące wyrwane z kontekstu fragmenty mające charakter zwiastunów programu.

W odniesieniu do wskazanych we wniosku celów szczegółowych zrealizowano:

- stworzenie modułowego programu publicystycznego w formule odpowiadającej programom publikowanym w sieci (program w formacie 3 razy 10 minut), przeznaczonego dla widza o aspiracjach pogłębiania wiedzy humanistycznej i społecznej;
- opracowanie i przedstawienie przyczyn i kontekstów kulturowych zjawisk bieżących (zgodnie z hasłem: „Historia dzieje się!”) w wymiarze lokalnym i międzynarodowym w ujęciu przekrojowym, tzw. długiego trwania w odróżnieniu od dominującego trendu publicystycznego skupionego na przedstawieniu wyłącznie aktualnej sytuacji;
- dostarczenie materiału nieobciążonego obciążeniami licencyjnymi (licencja Creative Commons share alike) do swobodnego rozpowszechniania;
- stworzenie kanału upowszechniania i promocji wiedzy akademickiej w przystępny sposób poza środowiskiem naukowym;

- upowszechnienie dyskusji o tezach cywilizacyjnych, omijanych w głównym nurcie publicystyki i rzadziej prezentowanych w ramach wykładów uniwersyteckich;
- na bazie przyrastającego materiału przygotowanie komponentu dydaktycznego w postaci opracowania propozycji edukacyjnych na poziomie szkół średnich i szkół wyższych do wsparcia lekcji i wykładów z wykorzystaniem poszczególnych modułów programowych;
- dostarczenie komponentu dydaktycznego w formie elektronicznej do właściwych wydziałów szkół wyższych i zainteresowanych szkół średnich za pośrednictwem wykładowców akademickich i nauczycieli;
- stworzenie stałej bazy naukowców otwartych na popularyzację osiągnięć w formie telewizyjnej i internetowej;
- stworzenie trwałego zespołu realizującego programy o tematyce z zakresu publicystyki historycznej – zarówno merytorycznego, jak i realizatorskiego – z uwzględnieniem na jak najlepszą prezentację treści z tego zakresu przez operatorów, dźwiękowca i studentów – przyszłych dziennikarzy.

W przygotowaniu materiału wykorzystano deklarowaną we wniosku projektowym współpracę ze strony 12 instytucji – goszcząc ekspertów, korzystając z wyników badań i materiałów źródłowych. Do efektów projektu można zaliczyć również upowszechnienie rezultatów pracy tych instytucji w postaci programu i materiałów dydaktycznych.

W zakresie przygotowania merytorycznego i warsztatowego studentów w projekcie współpracowało w różnym zakresie z programem kilkudziesięciu studentów reprezentujących trzy uczelnie (Uniwersytet Ignatianum w Krakowie, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) i kilka kierunków studiów (dziennikarstwo I i II stopnia, zarządzanie, historia, administracja itd.). Największą grupą, która poznawała stronę warsztatową przygotowania programu, byli studenci dziennikarstwa z Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie. Studenci realizowali następujące zadania: obserwacja uczestnicząca w przygotowaniu i realizacji programu w studio, asysta producencka (realizacja harmonogramu nagrań, kontakty z gośćmi), pomysły na ujęcia wprowadzeń do odcinków, wsparcie promocji w mediach społecznościowych (posty, rolki). W przypadku zajęć z dziennikarstwa UKEN i publicystyki historycznej UPJPII wizyta w studio była przedmiotem późniejszego omówienia w trakcie prowadzonych zajęć.

Wszystkie materiały dydaktyczne, a także odcinki publikowane na YouTube i w telewizji zawierały informacje o finansowaniu ze strony MEiN ze wskazaniem programu „Nauka dla Społeczeństwa” i kwotą dofinansowania projektu. Wszystkie zadania określone we wniosku oraz w umowie zostały zrealizowane w pełni w ramach projektu i zgodnie z harmonogramem.

Komponent dydaktyczny

Każdy zrealizowany odcinek jeszcze w wersji przed emisją trafiał do analizy dra Konrada Oświecimskiego, który przygotowywał na jego podstawie materiały dydaktyczne służące do wykorzystania programu w edukacji szkolnej i akademickiej. Założeniem każdego pakietu było odwzorowanie dydaktyczne treści i struktury odcinka. Autor dokonywał wyboru treści, które zestawiał z celami i efektami kształcenia. Na tej podstawie przygotowywał zestawy zagadnień do omówienia, pytań i wyjaśnień, które pozwalały na prowadzenie zajęć z wykorzystaniem części lub całości odcinka. Każdemu opracowaniu towarzyszyły też propozycje bibliograficzne i wyjaśnienia najważniejszych terminów pojawiających się w programie. Materiały dydaktyczne były dostarczane do zainteresowanych odbiorców, przygotowane w formule open access i na licencji Creative Commons. Były i są również dostępne do pobrania z Google Drive.

Ilustracja 4. Materiały dydaktyczne, odcinek 48.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Historia dzieje się!

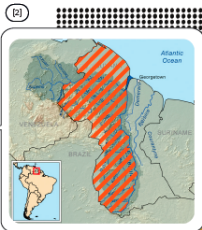
Odcinek 48: Konflikty bananowe: Ekwador, Wenezuela, Gujana

Część 2/3:
Czyja to dżungla?

Emisja drugiej części programu:
(13:05-25:43)

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

6. Jakie jest podłoże konfliktu pomiędzy Wenezuelą i Gujaną? Dlaczego konflikt ten nasilił się akurat teraz? Czy ma to jakiś związek z polityką wewnętrzną?
7. Jaka jest podstawa roszczeń wenezuelskich względem Gujany?
8. Dlaczego ziemie, które Wenezuela chce pozyskać od Gujany są ważne z punktu widzenia Wenezueli? Czy są to ziemie atrakcyjne czy chodzi o coś innego? Czy są tam jakieś cenne złoża?
9. Jaka jest historia obszarów, które stanowią obecnie punkt sporu pomiędzy Wenezuelą i Gujaną?
10. Co to była wojna o Malwiny/Falklandy?
11. Kim jest polityk widoczny na zdjęciu?
12. Jaki jest międzynarodowy kontekst sporu pomiędzy Wenezuelą i Gujaną? Czy są tam interesy wielkich globalnych mocarstw?

Essequibo, zakres roszczeń terytorialnych Wenezueli

Nicolas Maduro

3

Historia dzieje się!

Źródło: Materiały projektowe programu „Historia dzieje się!”.

Utrudnienia i ograniczenia na YouTube

Program od samego początku napotykał trudności związane z niejednoznacznością tzw. standardów społecznościowych, zarówno Facebooka, jak i YouTube. Problem pojawił się już w związku z emisją pierwszego zwiastuna programu poświęconego relacjom Chin i Rosji z udziałem prof. Michała Lubiny i dra Adriana Brony. Facebook żądał sprawdzenia tożsamości emitenta, dostarczenia kopii dowodu tożsamości kierownika projektu, określenia celu emitowanego materiału, a ostatecznie i tak odmówił emisji materiału promocyjnego, powołując się na „niezgodność ze standardami”. W sposób jasny i definitywny nie podano, na czym przekroczenie tych zasad mogło polegać. Doświadczenie to skłoniło autorów projektu do ograniczenia finansowania promocji odcinków na Facebooku na rzecz większego zaangażowania na YouTube.

Emisje i promocja na YouTube także nie były pozbawione trudności. Autorzy zauważyli wyraźną tendencję do blokowania promocji odcinków poświęconych w jakiś sposób Chinom. W niektórych przypadkach dotyczyło to programów dotyczących bezpośrednio tego państwa. Takie restrykcje dotknęły np. odcinek 46 pt. „Nowy wspaniały świat? Azja i globalne zarządzanie” z udziałem prof. Łukasza Gacka i dra Adriana Brony.

Ilustracja 5. Odrzucenie reklamy odcinka 46. Google Ads.

Reklama #1	Azja i globalne zarz... odc. 46 programu ... Wyświetli szczegóły komponentu	odcinek 46 B	(wyświetlenia) wideo – 2024-03-01	Nieodpowiednia Odrzucona (Reklamy wyborcze w Unii Europejskiej). Kampania się zakończyła. *1	Elastyczna reklama wideo
------------	--	--------------	-----------------------------------	---	-----------------------------

Źródło: Google Ads.

Problemy nie ominęły odcinków, w których Chiny były jednym z tematów dyskusji w związku z aktywnością polityczną lub gospodarczą tego państwa w różnych regionach świata. Taka sytuacja dotyczyła np. odcinka 21 pt. „Brazylia – pęknięty kraj, problemy Amazonii” z udziałem dr Moniki Sawickiej i dr Agaty Bloch czy odcinka 22 pt. „Australia i Nowa Zelandia, sojusze, bezpieczeństwo Antypodów” z udziałem dr Justyny Eski-Mikołajewskiej i dra Dariusza Zdziecha.

Ilustracja 6. Odrzucenie reklamy odcinka 21. Google Ads.

Reklama #1	21 odcinek Hist... Dyskutuj: M.Sawi... Prowadzenie: Paw...	21 odcinek - test 2	Niestandardowa wideo – 2023-04-13	Usunięta Odrzucona (interpunkcja i symbole). Kampania się zakończyła. *1	Reklama wideo In-Feed
------------	--	---------------------	-----------------------------------	--	--------------------------

Źródło: Google Ads.

Za każdym razem jednak powody odrzucenia promocji odcinków wskazywano inne, jak „reklamy wyborcze w Unii Europejskiej”, „interpunkcja i symbole” czy „reklamy wyborcze w Stanach Zjednoczonych”. Wobec takich trudności twórcy zdecydowali się unikać słowa „Chiny”, zwłaszcza w tytułach odcinków, zastępując je terminem „Państwo Środka”.

Drugim wrażliwym obszarem był Bliski Wschód. Problemy z promocją i widocznością odcinków odnotowano w przypadku odcinka 55 pt. „Iran vs Izrael – o co chodzi?” z udziałem prof. Łukasza Sroki i Marcina Krzyżanowskiego. Był to jednocześnie jeden z odcinków o najmniejszej liczbie wyświetleń (4,9 tys.), co zważywszy na temat i aktualność ujęcia, wskazuje na prawdopodobne ograniczenia w widoczności, zwłaszcza że dwa shorty do tego programu osiągnęły odpowiednio 6,3 tys. i 14 tys. wyświetleń i okazały się najbardziej angażującymi materiałami z gorącą dyskusją widzów w komentarzach. Nie znalazło to jednak odbicia w samym pełnowymiarowym materiale.

W większości przypadków odwołania od ograniczeń w reklamach przynosiły skutek, czasem formułowano elementy kampanii reklamowej w odmienny sposób. Za każdym razem jednak odrzucenie promocji w chwili emisji lub krótko po jej rozpoczęciu znacząco przekładało się na osiągany rezultat, a przywrócenie takiego prawa nie rekompensowało utraconych wyświetleń zdobywanych zazwyczaj w pierwszych dniach od emisji.

Wpływ medialny cyklu

Cykl „Historia dzieje się” odznaczył się też wpływem medialnym, którego nie zakładano w czasie opracowywania koncepcji projektu. Jako pierwszy w mediach elektronicznych zespół przedstawił historię rodzinną prof. Krzysztofa Krajewskiego-Siudy, opisującą losy czterech braci Krajewskich, z których trzech zginęło w czasie wojny obronnej 1939 r. i okupacji, a czwarty, służąc w oddziale Jana Piwnika „Ponurego”, przeżył wojnę i był prześladowany w okresie powojennym przez władze komunistyczne. Historia ta została przedstawiona w odc. 6 pt. „Bracia w walce – polski Szeregowiec Ryan” z udziałem prof. Krzysztofa Krajewskiego-Siudy oraz prof. Przemysława Wywiśla. Materiał fotograficzny oraz relacja rodzinna posłużyły następnie do przygotowania scenariusza na konkurs wewnątrz TVP i w wyniku wygranej na realizację filmu dokumentalnego „Polski Szeregowiec Ryan. Historia braci Krajewskich” w reżyserii Moniki Skwirtniańskiej, wyemitowanego w roku 2023 (<https://vod.tvp.pl/filmy-dokumentalne,163/polski-szeregowiec-ryan-historia-braci-krajewskich,1357529>).

Promocja historii Krajewskich miała swoją kontynuację w ramach wystawy w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie w okresie listopad 2023 – czerwiec 2024 pt. „Bracia Krajewscy w walce. Pokąd sił nam starczy” (<https://muzeum-ak>).

pl/wystawa/bracia-krajewscy-w-walce-pokad-sil-nam-starczy/1/0/). Odcinek z „Historia dzieje się” służył też do przygotowania lekcji poprzedzających wizytę prof. Krajewskiego-Siudy z prelekcją na temat Rafała Krajewskiego, jaka odbyła się w ramach sesji poświęconej powstaniu styczniowemu w I Liceum Ogólnokształcącym w Łomży w marcu 2023 r. (<https://4lomza.pl/index.php?wiad=64799>). Rafał Krajewski, jeden z członków Rządu Narodowego powstania styczniowego (Krzysztof Krajewski *Siuda Rafał Krajewski 1834-1864*, Pułtusk 2006), był bohaterem odcinka poświęconego temu zrywowi narodowemu, zob. odc. 14 pt. „Powstanie styczniowe – ludzie, idee, nowe badania”. Kolejne etapy wydobywania historii rodzinnej Krajewskich na tle zmagania Polaków o niepodległą i wolną ojczyznę objęły m.in. nadanie imienia Krajewskich dla skweru w Skarżysku-Kamienniej w roku 2025 czy publikację albumu powystawowego na ten temat.

Po emisji pierwszych piętnastu odcinków „Historia dzieje się!” zainteresowanie włączeniem do ramówki wyraziła redakcja kanału TVP Historia. Fundacja Ignatianum podpisała więc stosowną umowę i odcinki cyklu z opóźnieniem w stosunku do publikacji na YouTube były emitowane także na kanałach TVP Historia 2 (także w Internecie), a później TVP Historia. Współpraca była przedłużana i trwała aż do postawienia Telewizji Polskiej w stan likwidacji.

Podsumowanie

Wykorzystanie środków z programu „Nauka dla Społeczeństwa” w przypadku projektu „Historia dzieje się!” pozwoliło nie tylko na zrealizowanie założonych celów projektowych. Dostarczony materiał objął najważniejsze punkty zapalne na świecie, zjawiska cywilizacyjne i wybrane elementy kultury rodzimej oraz wciąż żywe w pamięci zbiorowej wydarzenia z przeszłości. Ujęcie łączące współczesność z przeszłością, w pogłębionej analizie, choć przedstawionej językiem publicystyki historycznej, nie mogłoby zaistnieć bez wsparcia instytucjonalnego na szerszą skalę w YouTube. Pokazuje to przykład o kilka miesięcy dłużej działającego kanału „Historia realna” Piotra Zychowicza, w którym tematykę historyczną zaczęła z czasem wypierać analiza bieżącej wojny na Ukrainie i oparte na rozważaniach geopolitycznych rozmowy o współczesności. Zychowicz, który osiągnął kolosalny sukces na kanale YouTube w stosunkowo krótkim czasie, postawił też na wspieranie się ekspertami znanymi z tego medium, zgodnie z zasadami poszerzania zasięgów. Odmienne, w „Historia dzieje się!” zapraszano głównie naukowców, którzy będąc specjalistami w swoich dziedzinach, niekoniecznie byli rozpoznawalni przez odbiorców mediów społecznościowych. Dla części z nich było to pierwsze doświadczenie z mediami, w komfortowym wydaniu i pozwalające na łączenie swobodnego języka i merytorycznej rzetelności.

Aneks

Lista odcinków programu „Historia dzieje się!”

Zrealizowanych w latach 2022–2024

w ramach programu „Nauka dla Społeczeństwa”

Ministerstwa Edukacji i Nauki

1. „Rosyjski niedźwiedź, Chiński smok”, odc. 1 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Michał Lubina oraz dr Adrian Brona, data realizacji 05.08.2022)
2. „Japonia – konstytucja, obrona, historia”, odc. 2 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: prof. dr hab. Jakub Polit oraz dr hab. Stanisław Meyer, data realizacji 07.10.2022)
3. „Skandale, zamachy i medialna walka o władzę”, odc. 3 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Alicja Malevska oraz dr Konrad Oświecimski, data realizacji 14.10.2022)
4. „Czesi w boju”, odc. 4 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Grzegorz Nieć, prof. UP oraz dr hab. Tomasz Graff, prof. UPJP2, data realizacji 21.10.2022)
5. „Korea Południowa”, odc. 5 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Andrzej Wadas oraz mgr Roman Husarski, data realizacji 27.10.2022)
6. „Bracia w walce – polski Szeregowiec Ryan”, odc. 6 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. n. med. Krzysztof Krajewski Siuda oraz dr hab. Przemysław Wywiół, prof. UP, data realizacji 04.11.2022)
7. „Niepodległość – utrzymać, oddać, czy odzyskać?”, odc. 7 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Leszek Zinkow, prof. PAN oraz dr hab. Wiktor Szyborski, prof. UJ, data realizacji 11.11.2022)
8. „Irańskie rewolucje”, odc. 8 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Mateusz Kłagisz oraz dr hab. Marcin Rzepka, data realizacji 18.11.2022)
9. „USA i Ameryka Łacińska, wybory w Brazylii”, odc. 9 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Konrad Oświecimski oraz dr Marcin Fatalski, data realizacji 25.11.2022)
10. „Co zrobiłby dziś Piłsudski?”, odc. 10 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: prof. dr hab. Mariusz Wołos oraz dr hab. Krzysztof Kloc, data realizacji 12.12.2022)
11. „Solidarność – sierpień, grudzień”, odc. 11 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Józef Ruszar oraz dr Marek Lasota, data realizacji 16.12.2022)
12. „Dzieje się historia dobra”, odc. 12 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Artur Wołek, prof. AIK oraz mgr Tomasz Konturek, data realizacji 23.12.2022)

13. „Ukryty smok-Chiny, Tajwan”, odc. 13 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Michał Lubina prof. UJ oraz dr Adrian Brona, data realizacji 13.01.2023)
14. „Powstanie styczniowe – ludzie, idee, nowe badania”, odc. 14 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. n. med. Krzysztof Krajewski-Siuda oraz dr Kamil Kartasiński, data realizacji 20.01.2023)
15. „Afganistan, Pakistan-pasztuński węzeł”, odc. 15 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Aleksander Głogowski oraz Marcin Krzyżanowski, data realizacji 27.01.2023)
16. „Węgry – własna ścieżka, trauma Trianon”, odc. 16 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Leszek Korporowicz oraz dr hab. Janusz Smołucha, data realizacji 08.03.2023)
17. „Indie-niezaangażowany obserwator”, odc. 17 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Agnieszka Kuczkiewicz-Fraś oraz dr Tomasz Ochraska, data realizacji 15.03.2023)
18. „Rada Ambasadorów 1923. O kształt Trójjprzymierza”, odc. 18 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Janusz Mierzwa oraz dr hab. Maciej Zakrzewski, data realizacji 22.03.2023)
19. „Regionalistyka – lokalne fanaberie czy przyszłość marketingu?”, odc. 19 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Konrad Meus oraz dr hab. Grzegorz Nieć prof. UKEN, data realizacji 29.03.2023)
20. „Turcja-Polska, rywale czy przyjaciele?”, odc. 20 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Marzena Pomorska oraz dr hab. Piotr Nykiel, data realizacji 05.04.2023)
21. „Brazylia – pęknięty kraj, problemy Amazonii”, odc. 21 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Agata Błoch oraz dr Monika Sawicka, data realizacji 12.04.2023)
22. „Australia i Nowa Zelandia, sojusze, bezpieczeństwo Antypodów”, odc. 22 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Justyna Eska-Mikołajewska oraz dr Dariusz Zdziech, data realizacji 19.04.2023)
23. „Pax Americana, Pax Sinica”, odc. 23 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Andrzej Wadas oraz dr Konrad Oświecimski, data realizacji 26.04.2023)
24. „Cyfrowa niepodległość”, odc. 24 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Robert Siudak oraz Michał Kanownik, data realizacji 03.05.2023)
25. „Globalizacja – czy już się skończyła?”, odc. 25 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Alicja Malevska oraz dr Łukasz Burkiewicz, data realizacji 10.05.2023)
26. „Iran i Arabia Saudyjska – odprężenie nad Zatoką Perską?”, odc. 26 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Mateusz Kłagisz oraz Marcin Krzyżanowski, data realizacji 17.05.2023)

27. „Czeskie i polskie czytanie”, odc. 27 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Grzegorz Nieć prof. UKEN oraz dr hab. Leszek Zinkow prof. PAN, data realizacji 24.05.2023)
28. „Kraków – u progu niepodległości”, odc. 28 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: prof. dr hab. Jacek Purchla oraz prof. dr hab. Łukasz Tomasz Sroka, data realizacji 31.05.2023)
29. „Jezuicki przełom edukacyjny”, odc. 29 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Beata Topij-Stempińska oraz dr hab. Justyna Łukaszewska-Haberkowa, data realizacji 07.06.2023)
30. „Smakować i badać”, odc. 30 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Katarzyna Ceklarz oraz dr hab. Rafał Hryszko, data realizacji 14.06.2023)
31. „Państwo Środka – polityka zagraniczna, wczoraj i dziś”, odc. 31 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: prof. dr hab. Jakub Polit oraz dr Adrian Brona, data realizacji 06.10.2023)
32. „Kampanie wyborcze – triki, gamechangery”, odc. 32 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Maciej Zakrzewski oraz dr Konrad Oświecimski, data realizacji 12.10.2023)
33. „Gaza, Hamas, Izrael. Grecka tragedia na Bliskim Wschodzie”, odc. 33 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: prof. dr hab. Łukasz Tomasz Sroka oraz dr Stanisław Szuro, data realizacji 20.10.2023)
34. „Kto działa w Afryce? Turcja, Państwo Środka i nowy etap historii”, odc. 34 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Karolina Wanda Olszowska oraz dr Adrian Brona, data realizacji 27.10.2023)
35. „Kraków 1923 – krew na ulicach”, odc. 35 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Krzysztof Kloc oraz dr hab. Konrad Meus, data realizacji 03.11.2023)
36. „Niepodległość – rzecz praktyczna”, odc. 36 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Janusz Mierzwa oraz dr Łukasz Malinowski, data realizacji 10.11.2023)
37. „Niechciane – pożądane. Sztuka okopowa, bunkry czy schrony”, odc. 37 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Wiktor Szymborski oraz Tomasz Mierzwa, data realizacji 17.11.2023)
38. „Kto zyskuje w konflikcie na Bliskim Wschodzie? Krwawa mozaika – Izrael Hamas Iran Liban Egipt”, odc. 38 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: Marcin Kawa oraz Marcin Krzyżanowski, data realizacji 24.11.2023)
39. „Argentyńska masakra elekcyjna – Javier Milei, peronizm, inflacja”, odc. 39 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Magdalena Lisińska oraz dr Marcin Fatałski, data realizacji 01.12.2023)

40. „Dziwacy, ekscentrycy – wielcy, cisi ludzie. Etnografowie i ludoznawcy”, odc. 40 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Katarzyna Ceklarz oraz prof. Jan Świąch, data realizacji 08.12.2023)
41. „Stan wojenny – doświadczenie pokoleniowe”, odc. 41 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: Magdalena Maliszewska oraz dr Marek Lasota, data realizacji 15.12.2023)
42. „Kreacje, stroje, czy można się ubrać w historię?”, odc. 42 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Lucyna Rotter oraz Justyna Krzepakowska, data realizacji 29.12.2023)
43. „Chiński obwarzanek – Tajwan, Honkong, Makau, Ujguria”, odc. 43, nagranie: 24.11.2023 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Michał Lubina, prof. UJ oraz dr Roman Husarski, data realizacji 5.01.2024)
44. „Azja Centralna – geopolityczne serce?”, odc. 44 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Łukasz Burkiewicz oraz mgr Marcin Kawa, data realizacji 12.01.2024)
45. „Elity intelektualne, Kresy, II Rzeczpospolita”, odc. 45 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: ks. prof. dr hab. Józef Wołczański oraz dr hab. Tomasz Pudłocki, prof. UJ, data realizacji 19.01.2024)
46. „Nowy wspaniały świat? Azja i globalne zarządzanie”, odc. 46 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Łukasz Gacek, prof. UJ oraz dr Adrian Brona, data realizacji 01.03.2024)
47. „Polak o Chinach – wielkie dzieło Tomasza Dunina Szpota wydobyte z archiwów”, odc. 47 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Janusz Smółucha, prof. UJK oraz dr Andrzej Wadas, data realizacji 08.03.2024)
48. „Konflikty bananowe – Ekwador, Wenezuela, Gujan”, odc. 48 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Joanna Gocłowska-Bolek oraz dr Marcin Fatalski, data realizacji 16.03.2024)
49. „Tropy biograficzne. Jak napisać biografię historyczną”, odc. 49 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Kamil Kartasiński oraz mgr Bartosz Szostek, data realizacji 22.03.2024)
50. „Powstanie krakowskie czy narodowe? 1846”, odc. 50 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Konrad Meus, prof. UKEN oraz mgr Angelika Jamka, data realizacji 29.03.2024)
51. „550 lat druku w Polsce – czy na Zachodzie w końcu w to uwierzą?”, odc. 51 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: prof. dr hab. Grzegorz Nieć oraz prof. dr hab. Robert Gruchała, data realizacji 06.04.2024)
52. „Imperialne wizje historyczne – co usłyszał Tucker Carlson?”, odc. 52 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Andrzej Wadas oraz mgr Marcin Kawa, data realizacji 12.04.2024)

53. „Sztuczna inteligencja – rozwijać, czy powstrzymać?”, odc. 53 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Aleksandra Arkusz oraz mgr Michał Kanownik, data realizacji 20.04.2024)
54. „Konstytucja kwietniowa – idee, ludzie, krytyka”, odc. 54 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: prof. dr hab. Mariusz Wołos oraz dr hab. Janusz Mierzwa, prof. UJ, data realizacji 22.04.2024)
55. „Iran vs Izrael – o co chodzi?”, odc. 55 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: prof. dr hab. Łukasz Sroka oraz mgr Marcin Krzyżanowski, data realizacji 24.04.2024)
56. „Rzeczywistość hybrydalna – żyjemy w realu czy cyfrowo?”, odc. 56 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Sylwia Jaskuła, prof. AŁ oraz dr Danuta Smołucha, data realizacji 26.04.2024)
57. „Jesteśmy antyczni?”, odc. 57 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr hab. Leszek Zinkow, prof. PAN oraz dr hab. Tomasz Graff, prof. UPJP2, data realizacji 28.04.2024)
58. „Starcie starców? Jaka Ameryka?”, odc. 58 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Marcin Fatalski oraz dr Konrad Oświecimski, data realizacji 30.04.2024)
59. „Dwie Koree”, odc. 59 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Andrzej Wadas oraz dr Roman Husarski, data realizacji 2.05.2024)
60. „Szybki fajrant?”, odc. 60 (prowadzący: dr Paweł Nowakowski, goście: dr Alicja Malevska oraz dr Łukasz Burkiewicz, data realizacji 2.05.2024)

BIBLIOGRAFIA

- Chamryk, W. (2025). *Rafał Krajewski w I LO przypomniany*. ::4lomza.pl:: Regionalny Portal. <https://4lomza.pl/index.php?wiad=64799>
- Drewniak, W. (2020–2023). *Historia bez cenzury* 1-7. Kraków: Znak.
- Janicki, B. (2024). *Dydaktyka historii w dobie technologii cyfrowych*. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego.
- Kucharska, A. (2016). Kultura wizualna w szkole. *Klio – Czasopismo Poświęcone Dziejom Polski i Powszechnym*, 34(3), 147. DOI: 10.12775/klio.2015.036
- Lee, M. i Henry Lik-Yuen Chan. (2007). Reducing the Effects of Isolation and Promoting Inclusivity for Distance Learners Through Podcasting. *The Turkish Online Journal of Distance Education*, 8(1), 85–104. DOI: 10.17718/tojde.54987
- Marszałec J. (2015, September). „Nie istnieje coś takiego jak jedna, prawdziwa historia” – wywiad z Wojtkiem Drewniakiem | *HISTORIA.org.pl - historia, kultura, muzea, matura, rekonstrukcje i recenzje historyczne*. HISTORIA.org.pl. Pozy-skano z: <https://historia.org.pl/2015/09/01/nie-istnieje-cos-takiego-jak-jedna-prawdziwa-historia-wywiad-z-wojtkiem-drewniakiem/> (dostęp: 15.08.2025).

Wentzel, L. i de Hart, K. (2020). The use of podcasts and videocasts by tertiary accounting students in distance education. *South African Journal of Higher Education*, 34(1). DOI: 10.20853/34-1-2827

Zychowicz, P. (2012). *Pakt Ribbentrop-Beck, czyli jak Polacy mogli u boku III Rzeszy pokonać Związek Sowiecki*. Poznań: Dom Wydawniczy Rebis.

Netografia:

<https://www.instagram.com/szalony.historyk/>

<https://www.youtube.com/@historiadziejesie2380>

<https://www.youtube.com/@HISTORIAREALNA>

<https://www.youtube.com/@Polimaty>

Łukasz Burkiewicz – doktor nauk humanistycznych w zakresie historii (Uniwersytet Jagielloński), absolwent studiów magisterskich z zarządzania i marketingu (Uniwersytet Jagielloński). Adiunkt w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji w Uniwersytecie Ignatianum w Krakowie oraz w Instytucie Dziennikarstwa i Stosunków Międzynarodowych UKEN w Krakowie. Jego zainteresowania naukowe są zogniskowane wokół dziejów kulturowych i politycznych we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego w późnym średniowieczu i wczesnej epoce nowożytnej, w tym również ówczesnych podróży do Azji Środkowej po Jedwabnym Szlaku.

Paweł F. Nowakowski – historyk i teolog. Doktor nauk humanistycznych w zakresie historii (Uniwersytet Jagielloński), absolwent studiów magisterskich z historii (Uniwersytet Jagielloński) i teologii (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie). Adiunkt w Instytucie Dziennikarstwa i Stosunków Międzynarodowych UKEN w Krakowie oraz w Instytucie Nauk Społecznych Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Targu. Jego zainteresowania naukowe są zogniskowane wokół dziejów husytyzmu, obrazów Azji Wschodniej w źródłach zachodnich, pseudohistoriach, dziejach mediów.